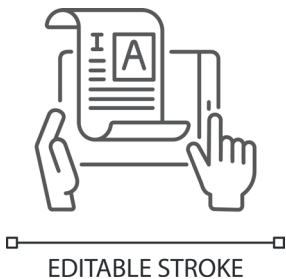

Fort i svingene i forskningspubliseringen?

I desember kunne nettsiden Retraction Watch fortelle at 39 artikler og preprints om koronaforskning var trukket tilbake. De forventet at tallet kom til å øke. Og det har det gjort.

I slutten av februar er 71 artikler og preprints trukket. Det vil si nesten en studie for hver arbeidsdag de siste månedene.

Omtalen av en D-vitaminstudie viser preprint-systemet på godt og vondt, skriver Forskerforum.

En preprint er en versjon av en vitenskapelig artikkel som ennå ikke har gjennomgått fagfelleevaluering. Det er altså en foreløpig og ikke ferdig kvalitetssikret versjon.

Artikkelen er likevel gjort tilgjengelig ved at den er lastet opp til et nettsted/database som er åpent tilgjengelig. For eksempel arXiv (fysikk) bioRxiv (livsvitenskap), psyRxiv (psykologi) og chemRxiv (kjemi).

En av artiklene kom seg til forsiden til NRK før den ble trukket, uten noen sinne å ha kommet på trykk.

NRK-artikkelen var den mest engasjerende saken i sosiale medier i Norge den dagen den ble publisert.

Den sensasjonelle spanske studien viste at D-vitamin angivelig kan hjelpe mot alvorlig covid-19-sykdom. Koronapasienter hadde 60 prosent større sjanse for å overleve når de ble behandlet med D-vitamin, ifølge studien.

Det prestisjetunge medisinske tidsskriftet The Lancet rakk bare å legge den ut som en preprint før Twitter, nettstedet PubPeer og Lancets egne lesere hev seg over den.

Kritikere hevdet blant annet at den ga seg ut for å være en randomisert studie uten å være det.

En av dem som kommenterte artikkelen er fagdirektør Atle Fretheim i Folkehelseinstituttet.

– Alle studier skal tas med en klype salt og preprints med en ekstra stor klype salt. Dette er et godt eksempel. Det hadde nok gått for fort i svingene for forskerne som hadde skrevet denne foreløpige rapporten som ble lagt ut som preprint. Men så tok det veldig kort tid før hele Twitter-universet slaktet studien, sier Atle Fretheim i Folkehelseinstituttet. Fretheim mener det viser det positive, for det tok ikke mange dagene før fagfelleslakten på Twitter ble fanget opp og Lancet tok vekk preprinten:

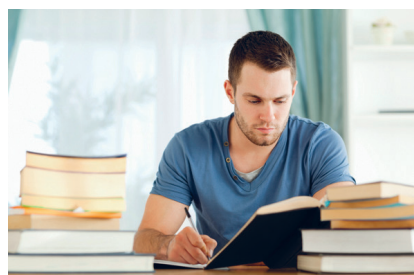
– Jeg synes at det var en fin øvelse, som viser at systemet fungerer.

Jutta Dierkes, professor i klinisk ernæring ved Universitetet i Bergen er mer skeptisk til preprint-ordningen:

Problemet er de oppsiktsvekkende funnene med stor allmenn interesse, slik som D-vitaminstudien som viste en forbløffende redusert dødelighet.

– Da får man mye medieoppmerksomhet, og det kan bli brukt i markedsføring og sosiale medier uten at folk legger merke til at det ikke blir innført i behandlingen, sier Dierkes.

Færre dropper studiene under korona

Færre studenter har droppet ut under korona, viser tall fra fem universiteter, skriver Forskerforum.

Studentene har fått kjørt seg det siste året. Mange vært blitt isolert på studenthyblene. Undervisningen har i perioder

vært kun digital. Folk har mistet deltidsjobbene sine.

Flere universiteter fryktet økt frafall blant studentene som følge av korona.

Før jul spurte Kunnskapsdepartementet fem universiteter om koronatiden hadde medført økt frafall og dårligere gjennomstrømming blant studentene. Svaret er nei, fra Universitetet i Oslo, NTNU, Nord universitet, Universitetet i Tromsø og Universitetet i Bergen.

Tvert imot er tendensen at frafallet faktisk har sunket under korona.

For studentene som startet ved Universitetet i Oslo høsten 2018 var det for eksempel 29 prosent som sluttet i løpet av første studieår.

Blant kullet som startet høsten 2019, og dermed fikk koronavåren i sitt andre semester, var frafallstallet derimot 26 prosent.

Studiedirektør Hanna Ekeli ved UiO sier det er vanskelig å gi et entydig svar på hva årsaken til nedgangen kan være.

– Men det er klart at det at studentene ikke har fått lov til å gå noe sted, kan ha noe å si. Vi vet jo at mange studenter for eksempel jobber ved siden av studiene. Mange har mistet jobben sin og har hatt bedre tid på studier, sier hun.

Men at studentene bruker mer tid på studiene, stemmer imidlertid ikke med undersøkelsen Studiebarometeret, som kom i februar. Der oppga studentene at de brukte mindre tid på studiene enn tidligere år.

NTNU, som også registrerer en liten nedgang i frafallet, mener det er for tidlig å konkludere med hva slags betydning korona har hatt. De skriver:

«Koronasisuasjonen har medført omlegging av et stort antall eksamener fra skriftlig skoleeksamen med tilsyn til hjemmeeksamen både våren og høsten 2020. Vi tror at denne omleggingen, samt forholdene i arbeidsmarkedet, usikkerhet rundt reiser og muligheter for utenlandsstudier, samt mange studenters opplevelse av at det er få alternativer til å fortsette studiene kan være en del av forklaringen.»

NTNU konstaterer også at flere studenter avla eksamen våren 2020 og at